

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PART LAPJA

A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és oszlörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEG PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FÜMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adjuk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér so a 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarékpénztári cseque-számla 10,489. szám.

Polgártársak!

Igen sok székely testvérünk tölti Bosznia és Hercegovina határán fegyverben, mint katonák ránk következő karácson ünnepeit!

Mi, kik barátságos, meleg családi körben ünnepelünk, ne feledkezzünk meg azokról sem, kik a hideg havon teljesítik honpolgári kötelességeiket!

Tegyük lehetővé, hogy karácson alkalmával ők is kapjanak ajándékot és ünnepies ellátást!

Felkérem Polgártársaimat, hogy filléreiket és más adományaitak folyó hó 18-áig a város polgármesteréhez, vagy egyenesen a vármegye alispánjához juttassák a messze távolban levő katonák testvéreink karácsoni ajándékainak és ellátásának céljaira.

Székelyudvarhely, 1908. dec. 12.

Ugron Ákos

főispán.

Pénzen kívül adományozhatók:

1. gyapju lábbeli, 2. téli alsó nadrág, 3. gyapju ing, 4. karmantyu, 5. hősapka, 6. zsebkendő, 7. pipaszár, 8. szivarszipka, 9. szivarka papír, 10. dohány zacskó, szelence, gyufatartó, 11. rum, konyak, 12. szalonna, szalámi, tartós kolbász, 13. cukor, kávé, thea, füge, datolya, dió, cukorsütemények, 14. dohány és szivar.

Miért pusztulunk?

A tudósok már kétségtelenül megállapították, hogy a fokozatosan fejlődő kultúra, a fajok degenerálását siettet, mert lazítja az erkölcsöket, növeli az igényeket és gazdasági szempontból is károsan befolyásolja a nemzeteket.

Az erkölcsök züllését napról napra szomorúan tapasztaljuk; a szenzációt szomjazó tömeg vakon ráveti magát a Nick-Carter-féle idegölő ponyvaművekre, és a perverz, frivol, olykor arcipiritó regények olvasására. Még a társadalom komolyabb elemei is szívesebben foglalkoznak ugynevezett pikáns olvasmányokkal, mint a komolyabb tartalmu, erkölcsi alapokon nyugvó, klaszikus munkákkal. A közönség azzal védekezik: mi azt olvasuk, a mit megírnak; az írók viszont mentségül kijelentik:

mi azt írjuk meg, amit a közönség szívesebben olvas és fizet meg.

Pedig nem ártana olykor, ha a közönség egy kissé komolyabb olvasmány felé is fordítaná figyelmét; igaz hogy talán megdöbbenne, ha véletlenül a száraz statisztika jutna a kezébe, mert az anyagot nyújtana neki a további gondolkodásra, sőt néha meg is döbbenené, de minden esetre nagyon sokat tanulhatna belőle.

De hát éppen az a nagy bajunk, hogy nem szeretünk tanulni, még kevésbé okoskodni és kiváltképpen nem szeretjük a megdönthetetlen, meztelen igazságokat szemtől-szemben hallani.

Kiszakítunk egy lapot ebből a komoly, de megdöbbentő igazságú statisztikából, azt a lapot, mely tollunkat a cikk megírására inspirálta; ki hinné, hogy az a száraz statisztika még elmékedésekre is megihletti az embert; és mégis úgy van; hiszen csak elborult lélekkel vehetünk tudomást arról a statisztikai adatról, mely cáfolhatlanul bizonyítja: hogy az országban a lefolyt évben 14672 házassággal kötöttek kevesebbet, mint a megelőző évben; vagyis más szóval 14672 leánnyal több maradt pártában és ugyanannyival kevesebb családot alapítottak és ugyanannyi szép remény, vágy, édes álom, óhajtott boldogság maradt teljesítetlen...

És ugyanez a száraz, rideg statisztika kegyetlenségében azt bizonyítja, hogy országunkban a házasságok száma évről-évre kisebbedik, — hogy csaknem matematikai pontossággal évről-évre kevesbbedik azok száma, a kik magasztos, nemes rendeltetésük tudatában a család-alapításra vágyódnának.

Hát nem kötelességünk-e az nekünk magyaroknak, e megcáfolhatatlan tények tudatában, ezeknek indokát kutatni és ha lehet — a faj eme borzasztó pusztulásának elejét venni. — Eleget vérzünk, eleget pusztulunk a kivándorlás, a dekadencia és a degenerálódás által; valóságos bűn az emberi nem magasztos rendeltetésének teljes negligálása tehát, ha még más téren is hozzájárulunk a magyar faj terjedésének bűnös meggátolásához.

Mert ha ez tovább is így tart, ha az a kegyetlen statisztika

évről-évre nagyobb és nagyobb számat lesz képes kimutatni, akkor néhány év múlva odajutunk, hogy egyáltalában nem lesznek házasságok; pusztulásnak indul a faj, a nemzet, az ország és a mi még ennél is rosszabb: a vadul burjánzó szabad szerelem hitvány posványába süllyedünk...

Mindenek előtt tehát a baj csirája és fejlődése után kell kutatnunk, hogy gyógyítási eszközét is megtalálhassuk. Állapítsuk meg tehát legelőbb: miért fogy a házasságok száma? mi tartja vissza a családalapítás korát elért ifjainkat leginkább a házasságtól, a családi édes otthon, a bizalmas, kedves kis fészkek megalapításától?

Ezer, meg ezer okát is el tudnók mondani, de maradjunk csak a legelsőnél, a legfontosabbnál: a kultúrával együtt haladó igényeink tultengésénél.

Az állami egyenes és az egyéb közadók, városi pótdadók és Isten tudja még mi mindenféle adók szülik a szertelen nagy drágaságot, ez bár első pillanatban paradoxnak látszik, mégis így van; mert a háztulajdonosok, a termelők, kereskedők, iparosok és minden egymásra utalt emberi lények, kénytelenek birtokukat, terményeiket, készítményeiket oly árban árusítani, hogy azokból az adójuknak egy nagy részét fedezni tudják, az ekként észrevétlenül fokozott drágaság nagyobb megtakarításra szorítja az embereket, miáltal az általános forgalomban, a keresetforrások kevesbbednek.

A fiatalok tehát, akik a házasulhatóság koráig eljutottak, — kénytelenek erről, néha vérző szívvel is lemondani, mert a mai nehéz megélhetési viszonyok mellett örülniök kell, ha önmagukat eltudják tartani, és még érdemüknek kell betudni, ha egy köldusből kettőt, vagy a mi valószínű, még többet is nem csinálnak — meggondolatlan könnyelműséggel... és nem szaporítják a szerencsétlen házasságok számát — öntudatosan.

A másik és nem kevésbé fontos ok, a társadalom ferde és beteges irányában keresendő és található meg; abban a lelketlen nevelési rendszerben, mely korunknak egyik legnagyobb és megbocsáthatatlan bűne.

Minden szülő nagyobbra és magasabbra neveli gyermekeit

annál, a mit a szülői házban élvezhetett; mert minden szülő rangján felül akarja férjhez adni leánygyermekét. A tudásával együtt a vágyait is fejlesztik és szomorú például ismerünk olyan tisztességben felnőtt polgárleányt, a kit beteges, szegényes, szentimentális hajlamai az erény utjaról megtántorítottak és a becsületesség karjaiba dobtak... Késő bánat azután, a megtörtént szerencsétlenségen keseregni...

Mert hiába fogadkoznak a serdülő, bimbózó hajadonok, — a kik még az életet, a sejtelmes és rejtelmes rózsaszínű üvegen át nézik, hogy ők a szívük szerint választott ideállal egy szalmafüdes kunyhóba, száraz kenyéren is boldognak érzik majd magukat; mert mikor az álom elrepül, a mámor megszűnik és a mindennapi élet nehéz gondjai az ajtón bekopogtatnak, — akkor szűk lesz a kunyhó, keserű a száraz kenyér és még keserűbb a szerény férj élete, mert nem tudja előteremteni a selyem bluzra, tollas kalapra és lakk-topánra valót; mert nem rendezhet be szegény jövedelméből 4—5 szobás bársonyplüss butoros lakást és nem telik hetenkint zsurozásra, színházra és más eféle fényűzési dolgokra...

Itt kell megállanunk... itt kell a baj orvoslását legelsőben gyógyítanunk, mert különben kipusztul a faj, vele a nemzet és elvész, idegen kézre jut a vérell szerzett ezeréves ország, olyan kezekre, melyek a befolyó csekély jövedelmet, nem dobják ki nagyzási hóbortból az ablakon...

Józanodjunk ki már egyszer, lássuk be, hogy a költők által oly szépen megénekelte örök szerelem is csak akkor tarthat igazán örökké, ha azt a jólét, az anyagi függetlenség táplálja, és abban a pillanatban, mikor a nyomoruság bekopogtat az ajtón, — a szerelem, a nagy, az örök szerelem észrevétlenül kirepül az ablakon, és soha — de sohase tér többé vissza... Vessük meg a külsőségeket, a cifra nyomoruságot; ne divatmájusokat, hanem komoly házias, takarékos, egyszerű háziasszonyokat neveljenek az anyák leányaikból, és akkor ifjaink nem idegenkednek majd a házasságtól és nem kell rettegnünk, hogy fajunk elpusztul, nemzetünk elvész...

Deréki Antal.

Szekely-erdők ügye az országgyűlésen.

Török Ferenc orsz. képviselő beszédét, melyről mult számunkban első helyen emlékeztünk meg, székelyföldi fontosságánál fogva, egész terjedelmében közöljük az alábbiakban.

Tisztelt Ház!

A belső Székelyföldre és különösen Csikvármegyére súlyos teherként nehezedik az 1879: XXXI. t. cikknek némely intézkedése, illetőleg ezen törvény végrehajtása. Az utóbbi időkben már minden községből és különösen Csik vármegyének minden községéből jöttek fel kérvények a ministeriumba, a melyek részint a községi- és birtokossági erdőknek az állami kezelésből való kivételére, részint pedig ezen törvényeik megváltoztatására irányultak. Sőt az utóbbi időkben én magam is — több székelyföldi képviselő társaságában — vezettem küldöttséget a földmivelésügyi miniszter ur elé, a mely alkalommal memorandumot állítottak össze a községi kiküldöttek, s melyet átnyújtottunk az igen tisztelt minister urnak, kérve abban sérelmeinknek és panaszainknak orvoslását. Ezen sérelmek orvoslására tudomásom szerint ez ideig vajmi kevés történt, bár — s ezt örömmel jelentem ki — a jóakarát megnyilvánulásának... (Zaj a baloldalon.)

Elnök: Csendet kérek.

Török Ferenc: ... tagadhatatlan jelét látom abban, hogy a mult őszi folyamán Mezőssy Béla igen t. államtitkár ur lejött a Székelyföldre, hogy Személyesen győződjék meg ezen sérelmekről.

Az államtitkár ur türelmesen meghallgatta a küldöttségeket, melyek tisztelegtek nála; mivel azonban ezen látogatása mintegy meglepetés-szerűen jött, — épen a legsürgösebb mezei munkálatok idején — nagyon természetes, hogy a sérelmek felsorolása nem volt teljes és az idő rövidege miatt nem szállhatott ki sehol a helyszínére, hogy személyesen győződjék meg a panaszok valóságáról.

Anyira általánosak, feltűnőek, hangosak és keserűek lévén ezek a panaszok, én magam a nyár folyamán rászántam pár hetet arra, hogy ezeket a kérdéseket tanulmányozzam. Több község vezető, értelmesebb embereivel és a hatósági erdőőrökkel kirándulásokat tettem az erdőkbe, a havasokba és tanulmányoztam a mesterséges fásítások eredményeit, illetőleg azok eredménytelenségét. Tanulmányoztam a fásítás költségeit, a legelők beosztását is és ezen tapasztalatokból azon szomorú tanulságot vontam le, — a mit a lelkiismeretes erdészek sem vonhatnak kétségbe, — hogy a panaszok alaposak. Engem csak az lepett meg, hogy ez az általános elégtelenség még nem tört ki medréből, hogy a szomorú helyzetet erőszakkal is változtatni igyekezzék.

Nem akaráván a t. Háznak türelmével visszaélni, csak röviden mondom el ezen sérelmek felől tapasztalataimat, (Halljuk!) előbb azonban engedje meg a t. Ház, hogy röviden rámutassak az említett erdő-törvény által okozott állapotokra.

A székely nép ősidőktől fogva

állattenyésztésből és földmivelésből tartotta fenn magát s mint a természetnek romlaltan és edzett gyermeke, nagyon kevés igényvel bírt. Ő maga szőtte, fonta, varrta ruházatát és hogy meglegyen mindennapi kenyere, szívós kitartással szoritotta vissza a rengeteg erdőt a hegyek közé, hogy így éghajlata is enyhüljön, mezője, termőföldje is tágasbodjék. S amit így nem tudott elérni, a mi kenyeret nem tudott megtermelni, azt úgy teremtette elő, hogy néhány szál fát ledöntött, azt a Maroson részint leusztatta, részint feldolgozta, értékesítette és így egészítette ki a mindennapi kenyerét.

A kidöntött fáknak helyét gyorsan pótolta a fiatal hajtás és a Székelyföldön sohasem volt faszükség. Mikor azonban az erdő-törvény által az állam rátette kezét ezekre az erdőkre és nagy darab területeket eltiltott a legeltetésről és szakképzett erdészek kezdték az erdőt kezelni, hamarosan a székely nép arra a tudatra ébredt, hogy sem pénze nincs, sem erdeje, vagy a hogy ők szokták kifejezni magukat, erdő ugyan volna, de nincs fa. (Derűtség.)

És az erdő-törvény e szigorú és félszeg végrehajtása megteremtette azután az erdőtolvajokat, pedig az erdőlopás tulajdonképpen ismeretlen volt a Székelyföldön és a székely ember még ma sem tartja bűnnek, mondván, hogy csak a magáét hozza el. De a mint az állam rátette a kezét az erdőkre, a székely azt idegen vagyonnak, igazabban tőle elidegenített vagyonnak tekintette, tehát hajrá! tépte, lopta, rongálta azt. Azután időközben felleptek a helybeli kufárok, azok a szatócs fakeskedők, a kik már némileg ismerték a közhelyekbeli illetmények értékét és az erdőjogokat kezdték vásárolni. Hogy mi az a jög, azt a székely ember nem ismerte, nem is sejtette, mivel az ősök által közösen szerzett jogokat közösen használták. Hiába magyarázta meg az a szegény pap, vagy néhány lelkiismeretesebb előljáró, hogy ősök jogaitartsák meg, el ne adják, ez semmit sem használt, mert más oldalról működött a rábeszélés és a pálinka és a mámoros, — csak azt hajtogatta, amit neki ott a korcsmában a bor gőzében mondogattak: jog az, a mit megiszunk és megesszünk és pénz beszél, kutya ugat. Egy-egy hold erdőt szívesen eladtak egy-két liter pálinkáért, egy pár bocskortalpért, egy-két koronáért.

(Folyt. köv.)

Megfigyelések.

Irta: SZEJKE.

Nemrég a borhamisításról s a hamisított bor forgalomba hozásának tilalmáról szóló törvényt alkották meg. —

Sajátságos, hogy mindig akkor hozunk törvényt valamiről, mikor ennek hiánya miatt nagy anyagi és erkölcsi bajok kényszerítőleg hívják a védelemre. Így vagyunk a bor-törvényvel is.

Rége nagy híre, neve és haszná volt a magyar boroknak. Büszkén emlegettük:

Magyar bor és magyar vér,
Mind a kettő sokat ér!

Hej, de alaposan megrontották mindkettőt, a nemzetköziek...! Szomor

moru jele az időknek, hogy a fennebbi törvény kénytelen megmagyarázni: tulajdonképpen mi a bor? Mert bizony már nagyon elhomályosodott igazi mibenlétének meghatározása. A törvény így állapítja meg a bor fogalmát: Bor elnevezés alatt az a szeszes ital értendő, mely kizárólag a szőlő levéből (szőlőmustból) erjesztés útján állítottatott elő. Mert kérem szépen, Engelé, néhány évvel ezelőtt, Pécsen olyan borokat gyártottak, melyeknek semmi köze se volt a szőlőhez. Ezek a lelkelen gazemberek nemcsak a népzsebet, hanem legfőbb kincsét: az egészségét is megrontva, gazdagodtak nyakra-főre.

A jó „üzletnek“ bizonyult borhamisítás aztán tönkretette teljesen a magyar borok világszerte ismert szép hírét.

Pedig micsoda hírneve volt már századokkal ezelőtt a mi borainknak! A tridenti zsinat alkalmából IV. Pius pápa asztalánál ebédelt Draskovics György pécsi püspök is. A bibornokok és más főpapok közt, nagy vita indult meg a különböző országok borai felett. A spanyolok a Malagát emlegették, az olaszok a Lacrimae Christi-t dicsőítették s ez így ment tovább. Draskovics azt állította, hogy neki van a legkitűnőbb bora, melyből hozatott is a szállásáról és pohárba töltve, oda nyújtotta a pápának. Pius megkóstolta e bort és megkérdezte:

Ugyan, honnan van ez a pompás bor?

— Magyarországon egy kis falu népe termeli, Szentséges Atyám! A falu neve Talya.

— Summo Pontifici talia vina decent! — kiáltott fel a pápa.

Ez a szójáték alapította meg és vette szárnyaira a tokaji szőlőhegy hírnevét. Sokáig talyai bornak hívták. Csak II. Rákóczi Ferenc idejében változott az elnevezés tokaji borrá.

Hogy a nemzetköziek a tokaji bor hírére is mennyire lejáratták, érdekesen világítja meg az új törvény egyik fejezete, mely kizárólagosan a tokaji borok védelmére készült.

Az ételneműekben is általános a hamisítás, különösen Budapesten, mely — a tisztességtelen lapok hazug dicsőítése dacára — erkölesileg, anyagilag romlásnak indult Sodomá. Az „Esti Ujság“ ez évi december 1. száma többek közt ezt írja: „Hamisítják itt az élelmet, a bort, a közvéleményt, a politikai hitvallást, az érdemet, a hibát, a szerelmet, a tudományt, a jótékony-ságot, az erkölcsöt, az üzletet, a közérdeket, a lojalitást, a vagyont, a szegénységet; hamisítják még a jámborságot, a szelidséget, a haragot és a fölháborodást is.“

A láncolat teljességéhez tartozik azután a hamis bankár, a hamis csőd, a hamisított végrendelet, a hamis bizonyítványok gyártása és a hamis mérleg.

Erről az utóbbiról jut eszembe: A hentes és a pék egymással szemben laktak. Egyik napon a pék így szól a henteshez:

— Ugyanbiza szomszéd, miféle különös mértéke van önnek, hogy a kilogramm husból, mit önnél vásárolok, néhány deka mindig hiányzik?

— Hát bizony, különös is az én mértéke, mert én az ön által vásárolt húst azzal a kilogramm kenyérrel mérem meg, a melyet az ön boltjából hozatok. Ex uno disce omnes!

Előfizetési felhívás.

Az új év kezdetén lapunk a XV. évfolyamába jut.

Egy vidéki lap életében ez jelentékeny számot jelent, kivált a mai korban, midőn lépten-nyomon új lapok keletkeznek, melyek az első év végéig is alig képesek életüket tengetni; hogy lapunk a közönség szeretetében, támogatásában idáig eljuthatott, legékezebb bizonyítéka annak, hogy nemcsak pusztán hézagot pótol, de irányával, tendenciájával, tartalmával becsületesen rászolgált megyénk legszelesebb rétegeinek elismerésére és ha ezt az új évfolyam kezdetén is képesek leszünk magunknak biztosítani, akkor buzgó igyekezetünkért, odaadó munkásságunkért bőven megleszünk jutalmazva.

A másféltezedezes évfolyamra a fővárosi, helybeli és vidéki munkatársak olyan diszes névsorát toboroztuk magunk köré, mely magában elég biztosítékot nyújt arra, hogy lapunk a politika, társadalom, ipar, kereskedelem, gazdaság, — megyei és városi ügyek terén, minden vele szemben támasztott magasabb igénynek is képes lesz megfelelni.

Viszonzásul nem kérünk egyebet, minthogy méltányolják és támogatásuk törekvéseinket érdeme szerint és a régi nagyrabecsült előfizetők igyekezzenek minél szélesebb körben lapunkat ismerőseik és barátaik partfogó figyelmébe ajánlani és terjeszteni.

Az előfizetési árak a régiek maradnak és a lap homlokzatán olvashatók.

Hazafias tisztelettel:

a „Szekely-Udvarhely“ szerkesztősége és kiadóhivatala.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Rp. Keserű labdacok a Bömböldé részére.

Sign: Hetenként egy adag

Ha az új választás meglesz,
Köztünk az öröm is nagy lesz,
Három szavazatot kapunk,
Többségbe csak így juthatunk.

*

Okos ember az Andrássy
Fájinul fundálta ő ezt ki,
Ha három helyett szavazunk,
Akkor három helyett iszunk.

*

Lesz a hogy lesz, ördög bánja,
Csak az idő már lejárna;
Mert így elfogy a türelmünk
A míg száraz kortyot nyelünk.

*

A korcsmáros sunyi ember,
Csak mosolyog, szólni nem mer;
Bizony az még jó messze van
Sok kár esik még a borban
S más uszik a nagy haszonban...

Dr Veritás.

— **A boszniai katonák karácsona.** Lapunk mai számának élén egy felhívást közlünk. Ugron Ákos, Udvarhelyvármegye köztisztviselője álló főispánja intézi ezt a város és vármegye melegen, hazafiasan érző közönségéhez. A haza védelmében Boszniában fagyoskodó, nélkülöző, nyomorgó, szegény katonák karácsonfájáról van szó, kiket a honfiai kötelesség kényszerített e helyre, hol a szegény baka karácson estéjén nem gondolhat a Megváltó születésére, nem figyelmezteti a templomi harangszó az ünnepre, hanem viháztartó kell posztján mereven, félig fagyottan, mert így kívánja ezt a réglamát. Országos mozgalom indult meg s ebben a mi székely hadfiainkról sem feledkezhetünk el. A didergő katonák felé fordult a magyar társadalom jóérzése, könyörülő szíve s pillanatra meg akarja édesíteni azok számára a nehéz katonasérelmet, akik távol szülőföldjüktől, nem örvendhetnek a karácson gyönyöreinek. Vegyünk részt mindnyájan a jótékony és hazafias mozgalomban. Saját véreinkről ne feledkezzünk meg szent karácson ünnepé alkalmából! Az adományok e hó 18-án a felhívásban megnevezett helyekre okvetlenül beküldendők, hogy azok a kellő időben rendelkezési helyekre juthassanak.

— **Városi közgyűlés.** Városunk képviselőtestülete Gotthárd János polgármester elnöklésével csütörtökön és folytatólag pénteken délután tartotta meg rendkívüli közgyűlését a tagok élénk részvételével. Tudomásul vették, hogy Dr Gyarmathy Dezső volt polgármester terhéről a 357 K 20 f. kamatmegtérítés elengedését, valamint a városi tisztviselők fizetésének rendezését és az elemi iskola elhelyezésére átengedett területre vonatkozó határozatot a belügyminiszter jóváhagyta. A városi települési szabályrendeletet tvh. jóváhagyással kihirdették. A polgári leányiskola részére szükséges telek megszavazását, néhány képviselő nem szavazván, újabb 30 napra tűzték ki. A Bem-utcai és a Ferenc-rendiek telkéről szóló szerződéseket jóváhagyták. A régi vágóhidhoz vezető ut megvételéről és a reáliskolai feljáró melletti hely eladásáról szóló szerződéseket elfogadták. Megválasztották az áll. el. iskola gondnokságának hat tagját s jóváhagyták az iskola helyiségeinek bérletét s a fazekas ipartársulatnak és Pál Mártonnak eladott területek szerződéseit. Másnap a szombatföldi aszfalt-járda ideiglenes átvételét szankcionálták s kimondták, hogy a vármegyei nyugdíj-alaphoz nem járulnak hozzá. — Gyerkes Mihály áll. isk. igazgatójának a szegény iskolás gyermekek segélyezésére vonatkozó kérvényét fedezet hiányában elutasították. Megalapították a virilisek névjegyzékét. Egy pár lényegtelenebb tárgy elintézése után, a közgyűlés véget ért.

— **Áthelyezés.** Az igazságügyi m. kir. miniszter Szarka Albert közhalmi járásbírói irnokot a helybeli törvényszékhez hasonló minőségben áthelyezte.

— **A pogári önképző és segélyező-egylet** dec. hó 15-én rendezendő fillérestélyének rendezői: Ferenczi Margit, Szabados Annuska. Felolvas: Dr Soó Dénes, énekel: Szabó Gá-

borné, Török Piroska. Szaval: N. N. és Imreh Mariska. Monologot ad elő: Bálint Endre. Kuplékat énekel: Sarkadi Rudolf.

— **Egyházi estély.** A székelyudvarhelyi ref. egyházközség ma vasárnap d. u. 5 órákor, a ref. kollegium tornacsarnokában tartja második egyházi estélyét. Ez alkalomra a rendezők a következő érdekes műsort állították össze. 1. A gyülekezet éneke. Te benned biztunk XC. Zsolt. 1. vers. 2. Elnöki megnyitó. 3. Szaval Bagó Mariska. 4. Felolvas Vári Albert, unitárius lelkész. 5. Hármónium kíséret mellett énekel Horváth József ref. kántor. 6. Hóra, Váradi Antaltól, szavalja Pálffy László VIII. o. tanuló. 7. Elnöki zárszó. 8. Ének. Áld meg Ur Isten a te népedet. Ezen estélyre a belépés ingyenes; kegyes adományok, vallás iratok terjesztésére szívesen fogadtatnak. Az estély rendezői: Félégyházi Antalné és Vajda Ferencné.

— **Teaestély.** Vidámságban és jókedvben zajlott le a nőegylet teaestélye — mint lapunk múlt számában már említettük — a múlt szombatán. A nőegylet története ismét egy fényesen sikerült és valóban kedélyes mulatság emlékével gazdagodott. A r.-bizottság tagjai és kivált az elnökség teljes elismerésre méltó fáradhatlan buzgóágukért, a szíves előzékenységet és mindenre kiterjedő gyöngéd figyelméért, a melyben a jelenvoltak részesültek. A sikerhez tagadhatlanul hozzájárult az a körülmény, hogy az alispán a bizottság kérésére az egylet rendelkezésére bocsátotta a vármegyei nagyertermét. Ez egy felől jelentékeny összeg megtakarítását jelenti, másfelől az estély sikerét és fényét emelte. Ez uton mond a bizottság köszönetet az alispánnak, ki jutalmát leli meg abban a boldogító tudatban, a mely a híven gyakorolt jótékony-ság nyomán fakad. — Az elszámolás főbb adatai a következők: Bevételek adakozásból: Dr Borosnyai Pálné, Szöllösi Irén, Mezei Nelli és Félégyházi Mariska ivén 366 K 40 f. Dollay Róbertné, Nagy Eleménné ivén 117 K 70 f. Gyarmathy Ilka, Gyertyános Etus, Amberboy Aranka ivén 127 K 40 f. Összesen 611 K 50 f. Belépti díjakból 101 K, felülfizetéssel 233 K, juxtárgyak és virágokból 185 K 52 f, levelezőlapokból 49 K 04 f, szivarból 36 K 88 f, fekete kávéból 9 K 20 f, fagyaltból 9 K 20 f, tészta nemüekből 19 K 30 f, teából 35 K 08 f, ételek és italokból 504 K 56 f. Összes bevétel a gyűjtéssel együtt: 1696 K 28 f, kiadás 773 K 47 f, tiszta jövedelem 922 K 81 f. Az estélyen felülfizettek: Ugron Ákos, Szöllösi Samu 10—10 K. Sebessy János, Reiner Ferenc 9—9 K. Dr Imreh Domokos, dr Horváth Károly 8—8 K. Bardocz Árpád 5 K. Hostie őrnagy, öz. Ugron Lázárné, Gróf Mikes János, N. N. 4—4 K. Öz. Szabady Ferencné, Dr Révffy Zoltán 3—3 K. Dr Debiczky, Ferenczy Béla, öz. Pálffy Ferencné, dr Jodál Gábor, Hanna nővér 2—2 K. Gergely Ilonka, Dr Nagy Samu, Langér Adolfin, Burger Arthur, öz. Török Pálné, Barabás András, Gitta Béla, Dr Szövényi, Gotthárd János, Jakab Zoltán 1—1 K, összesen 101 K. A teaestélyre adakozók névsorát a következő számainkban hozzuk.

— **Új állatbiztosító szövetkezetek.** A miniszteri kirendeltség ezen üdvös intézményt ismét két községben létesítette és pedig Újszékelyen Szász Elek elnöklése és P. Buzogány József alelnök vezetésével 50 taggal, továbbá Héjjasfalván Kovács József ref. lelkész, gazdaköri elnök és Bőjtke Miklós áll. tanító, alelnök vezetésével 40 taggal. Héjjasfalván ugyanis az ottani székelyek 40 taggal gazdakört alakítottak és kérésükre Darányi miniszter fölvette őket a székely kirendeltség hatáskörébe és az udvarhelymegyei kirendeltségi megbízott kezelésé alá osztotta be.

— **Mindig iszunk** ... Midőn épen az alkoholelles mozgalom élére maga a belügyminiszter állt, találóan és jóízűen fejtegette a képviselőházban egy képviselő az országban divó tulásba vitt alkohol fogyasztást. Az emberek Magyarországon — mondotta a képviselő — isznak, ha éhesek, hogy ne éhezzenek, isznak, ha jóllaktak, hogy jól emésszenek; isznak, ha álmosak, hogy ébren maradjanak s isznak, ha álmatlanok, hogy el tudjanak aludni. Isznak, ha fáznak, hogy melegük legyen s isznak, ha melegük van, hogy lehüljenek, isznak, ha egészségesek, hogy meg ne betegedjenek s isznak, ha betegek, hogy meggyógyuljanak. Isznak, ha keresztelő van s isznak, ha halotti tort ülnek. Isznak, ha vigak, isznak, ha szomorúak. Magyar szó-lás szerint isznak derűre-borura rogyásig. Sajnos, ennek a képviselőnek nagyon is igaza van.

— **Elemi népiskolai értesítő könyvecske** a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter utasítása szerint — finom papírra nyomtatva, csinos kiállításban: Betegh Pál könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetében megjelent s kötve, darabonként 10 fillérért kapható. Vidékre 100 darabonként postadíjmentesen küldi.

— **Fillérestély.** A Nőegylet szerdai fillérestélyének műsora. 1. Zene megnyitó zeneszám. 2. Monolog előadja Barcsay Béla. 3. Hegedül Déry Lajos, zongorán kíséri Bakáry Károly, 4. „Falu végén kurta koresma“ éneklé a ref. kollegium önképzőköri férfikara. Az estély rendezői: Pálffy Aladárné és Mezei Netti.

— **Székely butorraktár.** Két törekvő székely iparosmester összefogott és városunkban, a Kossuth-utca 43. szám alatt kész butorraktárt rendezett be. Az erről szóló értesítés lapunk hirdetési rovatában található. Ajánljuk hazafias érzésű közönségünk figyelmébe annál inkább, mert teljes önérettel a nyilvánosság foruma előtt ígéri, hogy minden jogosult és méltányos kíváncsalmat pontos kiszolgálással, szolid árakkal, székely becsületességgel törekednek kielégíteni.

— **Üveggyár Borszákon.** A székely ipari és gazdasági érdekek hathatós támogatását azok az iparvállalatok szolgáltatják, amelyek a Székelyföld ipartermékeit dolgozzák fel s a székely nép szorgalmas munkásságát veszik igénybe. Erdélyben, de különösen a székelyek lakta vidéken a természet gazdag kincseivel van tele a föld, a hegy, az erdő s ezeknek a kincseknek kiaknázása az iparpolitikának s az iparfejlesztési akciónak

feladata. Örvedetes módon végzi munkáját ez az akció, az iparvállalatok száma szaporodik s a tőke mind nagyobb mértékben vállalkozik a Székelyföld iparának fellendítésére. Ujabban a Borszákon levő s évek óta szünetelő üveggyár üzemét újra megkezdik. Egy részvénytársaság veszi át a gyár üzemét, amely a szükséges 800—1000 vaggon költséget a gyergyói első bányarészvénytársaságtól már biztosította. A gyár üzeme nagyszabásúnak ígérkezik, mert évi termelése 4—5 millió vizes és sörös palack előállítására lesz. A magyar ipar, de különösen a székely gazdasági érdekek hathatós támogatása szempontjából figyelemreméltó ezen vállalat, amely anyagiakban is megfogja hozni a jövedelmet, mert Magyarországon az üveggyártáshoz szükséges anyagot és munkaerőt oly könnyűszerrel és olcsón sehol sem lehet beszerezni, mint a székely vidéken.

— **Képeslevelező-lapok** helyi és művészi kivitelben legnagyobb választékban kaphatók B e t e g h Pál könyv-, zenemű-, papír-, író és rajz-szerkesztésben Székelyudvarhely.

A lélegzés

sokkal könnyebb már az első néhány adag SCOTT féle Emulsió után is és ez a megkönnyebbülés napról-napra növekedik.

Ezren és ezren tapasztalták ezt az utolsó 32 éven keresztül. Ép ily szembeötlő a javulás az általános egészséget illetően.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT féle módszer védjegyét a — halászt — kérjük figyelembe venni.

Étvágy és álom

visszatér, s az emésztés javul. Próbálja meg és meg fog erről győződni.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f.

Kapható minden gyógytárban.

Gazdakörök rovata.

Amerikai „ohio“ tengeriszártépő gépek.

A vármegyei gazdasági egyesület kérésére a miniszteri kirendeltség 3 complet berendezésű járgánnyal hajtható tengeriszártépő gépet (shredder) adott a gazdakörök rendelkezésére, hogy a takarmány hiányon ezáltal is segítsen.

Az „Ohio“ shredder egy kiváló munkájú gép. A vágószerkezete kétféle, lehet vele egyszerűen szecskázni és a tengeriszárat polyvaszerűen megtépni. A tépett tengeriszárat lehet kétféleképpen felhasználni. A gépről kevés füllesztéssel föletetni, keverve széna szecskával, aprított répával és darával keverve szuszékba (hambárba) rakva, ledöngölve 2 napig fülledni hagyni, hogy átmelegedjen és kevésbé megpuhulva, megerjedjen. Kitünő jó takarmány ez.

A másik mód (a mit gróf Teleky Arvéd használt legelőszőr Erdélyben amerikai példa után) az, hogy a tengeriszárt összel, mikor még nedveség van benne, megtépetve 1-2 méter mély verembe tapossuk, sós vízzel megöntözzük és ledöngöljük, vastagon beföldeljük, hogy levegő hozzá ne érhesen. Az októberben elvermelt tépett tengeriszár eláll 6

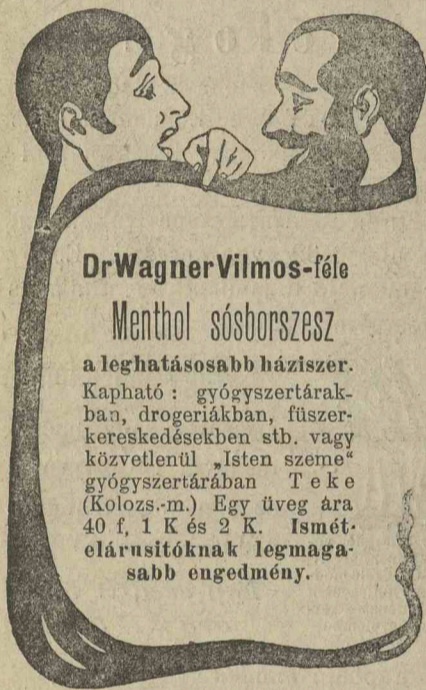
hónapig is. Most pár hónap múlva a vermet fölbontjuk és a megbar-nult, megerjedt, megsavanyodott takarmányt a szarvasmarhákkal föl-etetjük. A marha a savanyu büzü takarmányt eleinte nem akarja enni, de 1—2 nap múlva megszokja és bög utánna, nem hiába hirdetik az amerikai gépgyárosok, hogy a ten-geriszártépő gép a takarmányhiány leküzdője, de így is van. Modern gazda nem kinozza állatait a tengeri kóré érintetlen etetésével, mert így nem tudja a tengeriszárban rejlő takarmány valóságos értékét állatai-ban kihasználni.

Csak a tépelt tengeriszárral lehet a szénát helyettesíteni, tehát a ta-karmányozást olesóbbá tenni.

A gépek egyike Bögözben fog föl-állíttatni Gidály Izidor bérlőnél a gazdák részére, remélhetőleg hétfőn vagy kedden (14. és 15-én) működni fog.

Fölhívjuk az érdeklődő kigazdák figyelmét ezen gép munkájának meg-tekintésére és annak igénybe véte-lére. A gép más községekbe is ki fog adatni használatra.

Kiadja: Betegh Pál villam-motoros könyv- és újságkiadó intézete.

Dr. Wagner Vilmos-féle
Menthol sósborszesz

a leghatásosabb háziszser. Kapható: gyógyszer-tárak-ban, drogeriákban, fűszer-kereskedésekben stb. vagy közvetlenül „Isten szeme” gyógyszer-tárában Teke (Kolozs.-m.) Egy üveg ára 40 f. 1 K és 2 K. Ismét-elárúsítóknak legmaga-sabb engedmény.

HO I?
Grébel László
cukrászdájában

(Bethlen-utca 1. szám alatt, a kir. törvényszékkel szemben) kaphatók saját készit-ményű legfinomabb édes és sós tea-sütemények, valamint saját gyártmá-nyu finom cukorkák és mindennemű friss sü-temények.

TÖRLEY PEZSCÓ
CASINO
TALISMAN
GRAND VIN

A
FESTŐMŰVÉSZET
REMEKEI.

REGI MESTEREK: Mu-
rillo, Rembrandt, Hob-
bema, Liotard, Goya,
Rexi, Tizian, Turner, Ro-
gier, Id. Hals, Id. Holbein,
Reynolds, Raffael, Botti-
celli, Luini, Fra Angelico,
Ferrari, Dürer, Caravag-
gió, Rubens, Velazquez
és mások leghíresebb al-
kotásainak gyűjteménye
az eredeti festményeket
híven előtáró színes má-
solatokban egyenként is
kapható 23/33 cm. nsban:

BETEGH PÁL
KÖNYVKERESKEDÉS-
BEN SZ.-UDVARHELY
Kossuth-utca 31. sz. a.

BOR!

Fernengel Gyula székely-
udvarhelyi bornagykeres-
kedőnél

a legjobb minőségben, nagy válasz-
tékban és legelőnyösebb árak mel-
lett nagyban és kicsinyben kapható.

Melegfürdő.

A Gergely féle sósfürdőn no-
vember hó 23-tól kezdve
minden héten háromszor:
szombaton, vasárnap és hét-
főn meleg fürdőt lehet
kapni. Egy kád fürdő ára 1
korona. A n. é. közönség b.
támogatását kéri teljes tiszte-
lettel: Mátéfy Lidia, fürdőbérő

FOGORVOS
PERL JÓZSEF

American Dentist

megérkezett Székelyudvarhelyre,
hogy a megkezdett fogorvosi mun-
kát befejezze.

Ki a Yes-Oui-Si

című lapot megrendeli, játszva,
minden megerőltetés nélkül és
önállóan az angol és francia
nyelveket alaposan meg-
tanulhatja. — Előfizetési ar-
nyegedévre 1—1 kiadásra 3 K.
— Megrendeléseket elfogad a
„Székely-Udvarhely” kiadó-
hivatala Székelyudvarhelyt és
mutatványszámot küld a Yes-
Oui-Si kiadóhivatala Budapest,
VI. Andrásy-ut 97-ik szám.

BÉLYEGZŐK
megrendelésre mindenféle
kivitelben bárhova a legpontosab-
ban szállíttatnak **Betegh Pál** könyv-
és papirkereskedéséből Székelyud-
varhelyt.

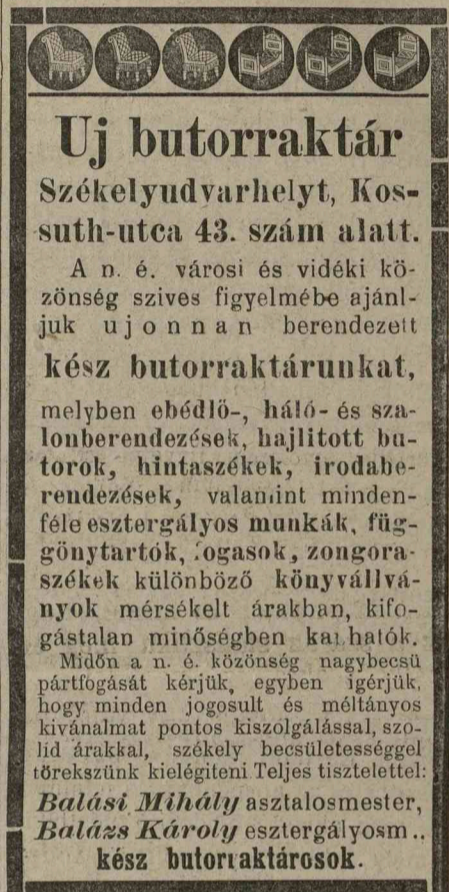
Pályázati hirdetés.
Muzsnai fogyasztási és értékesítő
szövetkezet

üzletvezetői állásra

pályázatot hirdet. Fizetés bolt- és
korcsma vezetéséért circa 900 K,
azaz kilencszáz korona megállapo-
dás szerint. 2000 (kétezer) korona
biztosíték szükséges.

Pályázati határidő 1908. dec. 15
Székelymuzsna, 1908. dec. 4.

Igazgatósa g

Uj butorraktár
Székelyudvarhelyt, Kos-
suth-utca 43. szám alatt.

A n. é. városi és vidéki kö-
zönség szives figyelmébe ajánl-
juk ujonnan berendezett
kész butorraktárunkat,
melyben ebédlő-, háló- és sza-
lonberendezések, hajlított bu-
torok, hintaszékek, irodabe-
rendezések, valamint minden-
féle eszteregályos munkák, füg-
göntartók, fogasok, zongora-
székek különböző könyvváll-
nyok mérsékelt árakban, kifo-
gastalan minőségben kaphatók.
Miköz a n. é. közönség nagybecsű
pártfogását kérjük, egyben ígérjük,
hogy minden jogosult és méltányos
kivánalmat pontos kiszolgálással, szo-
lid árrakkal, székely becsületességgel
törekszünk kielégíteni Teljes tisztelettel:
Balási Mihály asztalmester,
Balázs Károly eszteregályosm..
kész butorraktárosok.

Sz.: 11783—908 tkvi.

Hirdetmény.

Patakfalva község tagosítása foly-
tán a község telekkönyvei átalaki-
tattak s ezzel egyidejűleg azokra az
ingatlanokra nézve, a melyekre az
1886. évi XXIX. t. c. az 1889.
évi XXXVIII. és az 1891. évi XVI.
t. c. cikkek a tényleges birtokos tulaj-
donjogának bejegyzését rendelik, az
1892. évi XXIX. t. c. ben szabályo-
zott eljárás, a tkvi bejegyzések he-
lyesbitésével kapcsolatosan fogana-
tosított.

Ez azzal a felhívással tétetik
közzé:

1. hogy mindazok, a kik az 1886.
XXIX. t. c. 15. és 17. § ai alapján,
ideértve e §-oknak az 1889. 38. t. c.
5 és 6. §-aiban és az 1891. XVI.
t. c. 15. §. a) pontjában foglalt ki-
egészítéseit is — valamint a 1889.
XXXVIII. t. c. 7. §-a és az 1891. XVI.
t. c. 15. §-a b) pontja alapján
eszközölt bejegyzések vagy az 1886.
évi XXIX. t. c. 22. §-a alapján tör-
tént törölések érvénytelenségét kimu-
tathatják, e végből törlési keresetü-
ket hat hónap alatt, vagyis 1909.
évi június hó 1. napjáig be-
zárólag a tkvi hatósághoz nyujtsák
be, mert az ezen nem hosz-
szabbítható záros határidő eltelte
után indított törlési kereset annak a
harmadik személynek a ki időköz-
ben nyilvankönyvi jogot szerzett
hátrányára nem szolgálhat.

2. hogy mindazok, a kik az 1886.
évi XXIX. t. c. 16. és 18. § ainek
eseteiben, ideértve az utóbbi §-nak
az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5. és 6.
§-aiban foglalt kiegészítéseit is, a
tényleges birtokosok tulajdonjoga-
nak bejegyzése ellenében ellentmon-
dással élni kívánnak, írásbeli ellent-
mondásukat hat hónap alatt, vagyis
1909. évi június hó 1-éig be-
zárólag a telekkönyvi hatósághoz
nyujtsák be, — mert ezen meg
nem hosszabbítható záros határidő
letelte után ellentmondásuk többé
figyelembe vétetni nem fognak.

3. hogy mindazok, akik a telek-
könyv átalakítása tárgyában tett in-
tézkedések által nem különben azok,
aki az 1. és 2. pontban körülírt esete-
ken kívül az 1892. XXIX. t. c. sze-
rinti eljárás és az ennek folyamán
történt bejegyzések által előbb nyert
nyilvankönyvi jogokat bármily irány-
ban sértve vélik, ideértve azokat is
akik a tulajdonjogarányának az 1889.
évi 38. t. c. 16. § a alapján történt
bejegyzését sérelmesnek találják, e
tekintetben felszólalásukat tartal-
mazó kérvényüket a telekkönyvi ha-
tósághoz hat hónap alatt, vagyis
1909. évi június hó 1. napjáig be-
zárólag nyujtsák be, mert ezen meg
nem hosszabbítható záros határidő
elmulta után az átalakításkor közbe-
jött téves bevezetésből származó
bármilyen igényeiket jóhiszemű
harmadik személyek irányában többé
nem érvényesíthetik, az említett be-
jegyzéseket pedig csak a törvény
rendes útján és csak az időközben
nyilvankönyvi jogokat szerzett har-
madik személyek jogainak serelme
nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a
felek, akik a hiteltelítő bizottságnak
eredeti okiratokat adtak át, hogy a
mennyiben azokhoz egyszersmind
egyszerű másolatokat is csatoltak,
vagy ilyeneket pótlólag benyujtanak,
az eredetieket a telekkönyvi ható-
ságnál átvehetik.

Kir. törvényszék mint telekkönyvi
hatóság.

Székelyudvarhely 1908. novem-
ber 22 én

GYARMATHY,
kir. törvényszéki bírő.

**Névjegyek,
Meghívók,
Eljegyzési
és Esküvői**
valamint gyász-
jelentések,
ugyszintén mindenféle
könyvnyomdai és könyv-
kötői munkálatok izléses ki-
vitelben, gyorsan és
pontosan készülnek

Betegh Pál
villamos üzeme berendezett
könyvnyomdátó és könyv-
kötő-intézetében Székely-
udvarhelyt, Kossuth-utca
31. sz. alatt.

Vidéki megrendelése-
ket azonnal elintézi.

Védjegy: „Horgony”

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

egy régióknak bizonyult háziszser, mely már sok
év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult
köszvénynél, oszónál és meghűléseknél, bedörz-
söléséppen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt
bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üve-
get fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyvel
és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van
csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K2.—
és úgyszólván minden gyógyszer-tárban kapható. —
Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Richter gyógyszer-tára az „Arany croszlánhoz”,
Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi szétküldés.